

TH. DR. KAREL L. ŘEHÁK

ŽIVOT VNITŘNÍ

**PŘEDPOKLAD
KATOLICKÉ
AKCE**

NAKLADATELSTVÍ UNIVERSUM V PRAZE

T H. D R. K A R E L L. Ř E H Á K

*Život vnitřní –
předpoklad katolické
akce*

1932

NAKLADATELSTVÍ „UNIVERSUM“

Praha II., Karlovo nám. 5.

NIHIL OBSTAT

Antonius Stríž.

IMPRIMATUR

Theophilus Opatrný,

cancellarius AEppalis.

Pragae die 4. decembris 1931.

N.: 15449.

PŘEDMLUVA.

1. Žijeme v době rozechvěné, nebezpečné, jako před nějakou velkou bouří, jež hrozí všechen posavadní pořádek mezi lidmi převrátiti i zničiti, tak aby na místě uctívání Boha, svrchovaného Pána nebes i země, nastolena byla vláda mrtvé hmoty a viditelného světa, bez jakéhokoli ohledu na život posmrtný, věčný!

Zbožní předkové naši podvolovali se s vnitřním uspokojením vedení neviditelného Boha na nebesích a tulili se rádi kolem poddaných sluhů jeho na zemi, uznávající v nich pastýře duší svých a rozdávající milostí Krále králů v nebesích. Poměry se změnily! Ovečky Kristovy s lehkou myslí opouštějí pastýře duší svých a vydávají se na nové cesty, jež však nejen že nevedou k Bohu, nýbrž ani k trvalému blahu na světě a končí záhubou na věčnosti.

Bůh však jest láska neskonalá; chce,

aby ho všichni lidé poznávali i vyznávali a tak se stali účastnými štěstí pravého a spasení věčného. A proto nutká věrné sluhy Syna svého, vrchního Pastýře všech duší, aby spěchali za ovečkami zbloudilými a zpět je uváděli, by přesvatá krev Krista Pána za spásu jich prolitá, nepřišla na zmar. A že vždy bylo dle slov Spasitele dělníků na vinici jeho málo (Mat. 9. 37—38.) a za našich smutných poměrů tím méně jich jest, proto vyzývá nynější viditelný zástupce jeho na zemi, Sv. Otec Pius XI., i všechny věrné věřící bez rozdílu, aby duchovenstvu v jeho apoštolských snahách a bojích o duše lidské všelikým sobě možným způsobem nápomocnými býti se snažili. A tento úkol věřících prostých, jímž mají za vedení svých duchovních pastýřů v nepříznivých dobách nynějších býti pomocníky prořidlých řad kněžských, nazval sv. Otec: Akce katolická.

2. Nemůže však nikdo někomu něco dáti, co sám nemá. Nemůže nikdo komu rozsvítiti anebo ho zahráti, kdo sám světla, tepla, ohně nemá. A tak také nemůže nikdo bližním svým ke vzpružení bohabojného života platně nápomocen býti, nežije-li sám pro Boha.

Také nemůže nikdo spolubližnímu svému, snadno býti pomocníkem ve věcech duchovních, nesnaží-li se býti jemu nápomocným i v potřebách jeho tělesných, když naše duše lidská z vůle Stvořitelovy jest tak podivuhodně s tělem spojena v jednu bytost. A proto tedy sv. Otec Pius XI. vybízí věrné vyznavače Kristovy, aby bližním svým i v potřebách jejich tělesných všemožně byli nápomocni, aby tak tím spíše srdce jejich naklonili k věci, jež směřují k spáse jejich duší.

Kdo tedy podle vůle Sv. Otce chce způsobilým býti, aby za vedení duchovních pastýřů mohl pomoci k rozšíření království Božího na zemi, musí sám na-

před království Boží v srdci svém chovati, čili povinnosti své k Bohu i k bližnímu svědomitě plniti, ano sám vždy vroucněji Bohu lásku, úctu i poslušnost na jevo dávatí.

Takového to ohně lásky k Bohu a k bližnímu nelze však jinak v srdci udržovati, tím méně rozmnožovati, leč horlivým připomínáním pravd Božích a vroucím vzýváním Dárce všeho dobra za pomoc i požehnání jeho. To se děje snadno, uchýlí-li se člověk na čas do samoty a věnuje se úplně Bohu a své duši. Doklady toho jsou duchovní cvičení čili exercicie, jež — díky Bohu — nacházejí za doby naší vždy většího ocenění i v širších kruzích. Požehnané výsledky jich pro samé účastníky i jejich okolí jsou nepopíratelné.

3. Avšak ne každému dovolují poměry jeho rodinné, povinnosti životní, zdraví, snad i poměry peněžní, aby se mohl na více dnů uprázdniti v někte-

rém snad vzdálenějším domě, na duchovní cvičení zařízeném a řádným vůdcem duchovním opatřeném. A proto odhodlal jsem se napsati tuto knížku k potřebě zejména nekněží a neřeholníků, abych jim usnadnil naplnění přání Sv. Otce o Akci katolické; aby se vždy hlouběji ponořovali v tajemství naší svaté víry; vždy více rozněcovali se láskou k Bohu a k duším lidským, krví Páně vykoupeným; a vždy více drahokamů skládali pro korunu odplaty své na věčnosti. Ano

život vnitřní — jest předpokladem Akce katolické!

1. V ČEM ZÁLEŽÍ ŽIVOT VNITŘNÍ?

1. *Život vnitřní záleží v nepřetržitém obcování duše naší s Bohem, jako život tělesný záleží ve stálém styku těla s viditelným světem. I přemnohým katolíkům zdá se buď nemožné, anebo aspoň nad míru těžké, aby podobně jako osoby duchovní žili ve stálém obcování s neviditelným Bohem; a proto také jen málo o život vnitřní dbají, ba i docela ho zanedbávají. A přece není věci nemožnou, ba ani ne nesnadnou, s celou svou bytostí žítí ve spojení s Bohem. To snadno uznáme, porovnáme-li život vnitřní či duchovní se životem tělesným.*

A v čem že záleží a kterak se jeví život časný?

Záleží život časný, tělesný v tom, že od Boha nám propůjčené tělo opatrujeme; pokrmem, nápojem, spánkem udržujeme při životě i zdraví, i občerstvujeme, aby sil svých nebyly rozmani-

tějším pracím vynakládati mohlo, pokud mu Stvořitel jeho trvání na světě poprává. A podobně se má s životem duševním čili vnitřním. *I duši třeba opatrovati, sytiti, občerstvovati proto,* aby mohla po dobu zkoušky své na světě podle vůle Boží sil svých vynakládati pro množení cti Boží, pro blaho své vlastní i pro blaho svých spoluslužebníků Božích.

A kterak, že můžeme i máme duši svou sytiti, občerstvovati a k úkonům, od Stvořitele jí uloženým, způsobitou činiti?

Pokrm duše naznačuje nám Spasitel náš sám slovy: *»Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, jež vychází z úst Božích.«* (Mat. 4, 4.) Tedy jako chlebem, pokrmem hmotným zachovávají se život i síly těla k pracím tělesným: tak *slova Boží*, uložená nám bezpečně v bibli čili v Písmu svatém, udržují duši naši při životě i síle k úkonům jejím duchovním.

2. Ale kterak pochopíme *pravý smysl slov Božích*, v bibli uložených, když za dob našich jest na sta vykladačů, kteří v přemnohých výkladech naprosto se různí i vášnivě si odporují, a přece všichni o sobě tvrdí, že oni právě pravé učení mají a cestu k nebi označují?

Jest ovšem pravda, že d'ábel nepřestává síti koukol do pšenice Boží po všechna staletí, a že vždy povstávali a posud povstávají muži lehkovážní, pyšní, nepokojní, bludaři i kacíři, kteří slovo Boží farizejsky převracejí a ve svůj vlastní prospěch a ne pro čest Boží obracejí. Připomíná nám tuto událost již sv. Pavel, »služebník Ježíše Krista, povoláný apoštol, oddělený k Božímu evangeliu,« jak sám o sobě píše (Řím. 1, 1.) na mnohých místech svých epištol; a varuje příkladně Galatské, aby se nenechali u víře másti takovými vykladateli slova Božího, kteří chtěli křesťany zavazovati k tomu, aby zachovávali i Kristem Pánem, přišedším Mesiášem,

zrušené obřady Zákona Starého a se obřezávali. I píše jim: »*Ale bychom my (apoštolové) neb anděl s nebe kázal vám (něco jiného) mimo to, co jsme vám kázali, prokletí buď!*« (Gal. 1, 8.) A svatý miláček Páně Jan proto také dal se do sepisování svého evangelia, aby na pravou míru uvedl rozličné bludy, jež již za něho tak brzo po smrti samého Spasitele, lehkomylně byly hlášány.

Avšak věděl toto vše napřed náš milý Spasitel, jenž učení svá svou vlastní krví zpečetil, a nechtěl, ano nemohl chtít, aby slova jeho zneužívána byla od lidí k jich časnému prospěchu a k potupě Boží. A proto postaral se svým věrným o *spolehlivou, živou vykladatelku slova Božího* pro všechny časy a pro všechna místa. Jest to jediná, od něho samého ustanovená *Církev katolická*.

Tuto Církev svou založil na svém apoštolu *Petrovi*, jemuž (a ovšem i jeho právním nástupcům až do skonání světa)

prohlásil: *»Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.«* (Mat. 16, 18.) *»Já jsem prosil za tebe, aby nezhy-nula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, po-turzuji (v pravé víře) bratří svých.«* (Luk. 22, 32.) A všem apoštolům za ve-dení Petrova slibuje ustavičnou pomoc po všechny časy, říká: *»A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.«* (Mat. 28, 20.) A netoliko to; do-dává i následující: *»Já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.«* (Jan 14, 16—17.) Takto Církev katolic-ká, na svatém Petrovi pevně, jako na skále vzdělaná, Spasitelem i Duchem svatým chráněná, jest ve svém učení *ne-omylná*, vpravdě *»sloupem a utvrzením pravdy,«* jak ji sv. Pavel sám nazývá (I. Tim. 3, 13.) Ale, je-li tomu tak, jak bez nejhrubší urážky samého Spasitele po-píráti nelze, pak nelze přijímati výkla-dů Písma svatého od leckohos nepovo-

laného; náhončího d'ábla, nepřitele člověčenstva od počátku, třeba sebe více se vynášel moudrostí svou!

Pokrmem pro duši jest tedy každé slovo Boží, jak je vykládá bezpečně neomylná, samým Bohem ochraňovaná Církev katolická.

3. Má-li tělesný pokrm tělu k jeho výkonům skutečně sloužiti, jest třeba zcela v ústech ho rozmělniti, požití a tak působení sil žaludkových odevzdati. Pokrmy nedosti v životě zpracované, rozložené, neuškodí-li, aspoň nemnoho prospívají. A podobně má se to s pokrmem duchovním. I slovo Boží třeba hodně podrobně v duchu rozmělniti, t. j. *obsah slov Božích si rozebrati*. Čím důkladněji se to děje, tím více prospěchu přináší, když pak spojí se i s působením milosti Boží, Ducha svatého. A tomuto zevrubnému rozkládání, roztřepávání a rozbírání slova Božího říkáme obyčejně *rozjímání (meditatio)*.

A slovo Boží ze všech stran rozbírané spojujeme i stále s *modlitbou v krátkých povzdeších*, aby nás Duch svatý osvítiti ráčil, bychom ze svého díla tohoto, co největší užitek pro život získali. *Modlitba zajisté jest pozdvižení mysli k Bohu, a rozmluva s Bohem*. Při rozjímání slov Božích mluví Bůh sám těmitéž svými slovy i vnitřním vnuknutím k duším našim; při modlitbě pak my zase ze své strany mluvíme k Bohu. A když takto činíme, že rozjímání slova Božího ustavičně i s modlitbou spojujeme, říkáme tomuto dílu svému *modlitba rozjímavá*.

A kdo takto rozjímaje s Bohem stále v myšlení se obírá, byť mezi tím i jiné pozemské věci vyřizovati musel, ducha svého nejen živí, ale i stále posiluje, a pro věčné obcování s Bohem v nebesích připravuje.

Toť *pravý život duchovní neboli vnitřní*: časté vzpomínání na Boha i milosti jeho, a časté oslovení

Ho, byť i krátkými povzdechy, z lásky k němu, z lásky i k bližnímu, a z opravdové lásky k sobě samému. *Toť ohnisko, z něhož vychází a živí se správná činnost navenek: Katolická akce!*

4. *Ke vzpružení takovéhoho života vnitřního* odporoučejí svatí učitelové: Přečti si něco ze slova Božího, anebo uveď si na paměť z něho, čeho máš již dobrou známost, 'nejlépe u večer, abys měl látku k rozjímání na zítra; a i mezi denním dílem častěji vzpomínej, o čem chceš rozjímati.

K rozjímání vol podle poměrů svých nejlépe dobu ranní, před počátkem denního zaměstnání, kdy po nočním odpočinku bývá duše nejvíce svěží. Mezi dnem pak častěji připamatuj sobě, o čem jsi ráno rozjímal, a co milému Bohu na ten den vykonati jsi přislíbil. U večer posléze zpytuj svědomí své zvláště o tom, kterak jsi dne právě minulého

pro Boha užil. Dny sváteční a nedělní mají býti zvláště Bohu zasvěceny!

II. KTERAK LZE KONATI MODLITBU ROZJÍMAVOU?

Modlitbu rozjímavou lze konati několika způsoby, z nichž může si každý člověk, po lásce u Boha opravdu toužící, podle svých poměrů a náklonností vybrati a se jím pak řídit. Všechny ty způsoby světcům naznačovaly bezpečnou cestu k nebi. Tu na prvním místě uvádím

POŘAD ROZJÍMAVÉ MODLITBY, hodící se spíše *pro věřící vzdělanější a na přemýšlení zvyklejší*, označený svatým Ignácem z Loyoly a schválený mnohými i nejvyššími představenými Církve katolické.

1. *Začátek* učin vzpomínkou na Boha všudypřítomného, jenž při tobě neviditelný stojí, všechny tvé úkony pozoruje a všechny tvé povzdechy i slova

slyší; a pomodli se zvolna Otčenáš a Zdrávas na ten úmysl, aby Bůh sám při nastávajícím rozjímání myšlenky tvé řídití ráčil, aby sloužily k větší jeho oslavě a i k zásluze tobě. Toto vše učiň ještě před klekátkem svým stoje. Potom, možno-li ti, poklekni na znamení neobmezené úcty k velebnosti Boží, a poznamenej se znamením svatého kříže, znamením to vítězství Páně i spásy naší. K úvodu tomuto stačí několik jen minut.

Potom začíná vlastní rozjímání, tím způsobem, že duch využije svých sil k propracování oné látky, kterou si byl kdo k rozjímání vyvolil; upotřebí tedy své *paměti*, svého *rozumu*, a své *svobodné vůle*, takto:

2. *Paměť* svou zavádí do všeho toho, o čemž uvažovati si předsevzal. Touto látkou k rozjímání mohou býti *události* ze života Spasitele, příkladně jeho přeradostné narození, nebo přehořké umučení; nebo jeho oslava v nebesích. Roz-

jímati lze i o Bohorodičce v Betlemě; v Káni Galilejské, nebo stojící pod křížem Syna svého. Rozjímati lze také o událostech ze života svatých, ba i o událostech význačnějších v životě obecném. A vyhlédnutý děj hled' si hodně živě představit, jako bys vše na vlastní oči viděl, na vlastní uši slyšel, v srdci svém spolucítil.

Za předmět rozjímání lze si také vyvoliti některý *výrok Páně*, na př. »Co jest člověku platno, byť všechn svět získal a na své duši škodu trpěl?« (Mat. 16, 26.) V takovém případě snaž se výrok tak živě v paměti udržeti, jako bys jej chtěl slyšet z úst samého Spasitele.

A k předmětu vyvolenému čiň sobě samému *otázky*. *Kdo*, že to činil — trpěl — mluvil? — *Co*, že se stalo? — *Kde* se to stalo? — *S* čí *pomocí* se stalo? — *Proč* se stalo? — *Jak* se stalo? — *Kdy* se stalo?

Při takovém probádání látky zvolené k rozjímání vzbuzuj víru v probadanou

látku, vzpomínaje slov, nebo úkonů, jimiž Bůh pravdivost její sám stvrzuje; a pros za osvětlení rozumu svého, abys z probádané látky k rozjímání nejvhodnější pravidla pro život vyvoditi mohl.

Po rozebrání látky pomocí paměti nastupuje druhá síla duše k hlubšímu prozkoumání, tedy:

3. *Rozum*. Úkol rozumu jest, aby z látky, pamětí mu předložené, jedno nebo více bezpečných pravidel pro život skutečně vyvodil. Tak se vši pozorností o pravdách, pamětí mu předložených, zevrubně uvažuje, klada si následující *otázky*: *Co učí o uvedených věcech Církev svatá?* — Jest v pravdě *třeba*, uvedené věci věděti? — Jaký *vliv* má nebo může míti tato pravda na můj život? — právě v té a té *záležitosti* — a v tomto *čase*? — za právě se naskytujících *poměrů*? — za *okolností*, jež mne k hříchu svádějí, nebo mi ve službě Boží vadí?

A proč že musím o to usilovati, abych

tu neb onu povinnost na základě tohoto poznání plnil? — *Sluší se to na mne snad proto, že jsem katolickým knězem? — nebo věřícím člověkem? — otcem rodiny — synem — dělníkem — řemeslníkem — Bohu zasvěceným řeholníkem? — Jest povinnost ukládaná mi pravdou, užitečná k tomu, by umenšen byl počet hříchů — nebo zamezeny byly mrzutosti a nepřátelství — zjednáno bylo štěstí — a požehnání Boží? — Jest poznanou pravdou se spravovati snad věci těžkou, i když Spasitel tvrdí »Jho mé jest zajisté sladké, a břímě lehké« (Mat. 11, 30.)? — I když si tak lze umenšiti trestů v očistci — získati mír vnitřní — a rozmnožiti zásluhy pro život věčný?*

Takovéto otázky klad' sobě zvláště v okamžicích, když *lenivost* ke konání dobrého nebo házeň před těžkostí síly tvé ochromují. — *Zpytuj dále své svědomí, jak jsi posud právě poznanou povinnost konal? — Máš-li si co vyčítati,*

vzbuzuj *lítost*, a umiň si se vši určitostí, že od této doby budeš věrněji povinnosti své konati i překážky překonávati, zejména ty, které se ti *právě dnes* budou naskytovati.

Když takto rozum náš byl všechno podrobně rozebral, roztřebal, co z pokladnice paměti své byl si na mysl uvedl, přistupuje k dílu rozjímání třetí síla ducha, totiž:

4. *Svobodná vůle*. Úkol svobodné vůle při rozjímání jest dvojí:

a) *vzbuzovati zbožná hnutí mysli*, v jakých právě jeví se veškerá oddanost k Bohu a povznášení se mysli k němu; a

b) *vzbuzovati dobrá, pevná předsevzetí*, jichž plnění jest právě důkazem, že jest nám Bůh a jeho svatá vůle nade všechno.

Tyto dva úkoly vůle jsou nezbytné. Bez řádného zasahování do rozjímání, jest vše posavadní uvažování o látce k rozjímání, vytknuté snad vědeckým, umělým rozbíráním látky, ale — není

žádnou vnitřní modlitbou! Teprvé vzbuzovati zbožné myšlenky a dobrá předsevzetí, a jimi protkávatí nejen některou část rozumování, ale celé dílo, znamená konati *opravdovou modlitbu*.

a) *Zbožné city* takové třeba vzbuzovati podle látky, o které se při rozjímání jedná: Uvažující o podivuhodném zařízení světa vůkol sebe, *divíme se* moci, moudrosti a dobrotě Boha Otce, jenž všecko to k našemu užívání stvořil; *chválíme* skutky Syna Božího, jimiž naše vykoupení způsobil; a *děkujeme* za ně i za dary *Ducha svatého*, jenž milosti nám získané rozdílí.

Připomínáme-li si svá přčetná přestoupení zákonů Boha tak dobrého, ale zároveň i neskonale spravedlivého, naplňujeme se posvátnou *bázní*, vzbuzujeme v sobě pokoru, lítost, bolest nad svým nevděkem. A toto své vnitřní smýšlení projevujeme spíš vroucími *pozdechy*, než slovy.

b) *I různá předsevzetí* můžeme činiti

při každé části rozjímání, kdykoli jsme svým rozumem postřehli, co činiti třeba. A ta předsevzetí musí býti *přesná a pevná*. Nestačí jenom obecně si říci: »Chci býti trpělivý«, nýbrž zcela určitě si umíniti: Z lásky k Spasiteli svému na kříži zachovám klid v té a té společnosti; při tom a tom utrpení; od toho a toho člověka pokoření. Kdo si umínuje vykonati něco až kdo ví kde a kdy, obyčejně za nedlouho na všecko zapomíná a všecko jeho slibování Bohu zůstává bez užitku! Třeba tedy činiti předsevzetí, jež přiléhají k okamžitým poměrům anebo k takovým, jež buď toho dne anebo co nejdříve nastanou.

Předsevzetí dobrá třeba činiti také na základě *důvodů* seznanych rozumem a s osvědčením dokonalé *pokory*. Kdo pyšně spoléhá jen na své síly, zapomínaje na svou křehkost a na pomoc od Boha i na jeho vůli, tomu Bůh pak pro jeho hříšnou domýšlivost z trestu pomoci odpírá.

P o z n á m k a: Vedle hříšného sebe-
přeceňování a *pýchy*, kterou překo-
návati nutno pokornou odevzdaností do
vůle Boží, a vedle *dráždění smyslnosti*,
kterou třeba překonávati umrtvováním
tělesných chtíčů, bývají nám při vnitřní
modlitbě na závalu i

ROZTRŽITOSTI, jaké připravuje
nám často sám *dábel*, aby naše dílo
bohulibé kazil; nebo *denní starosti*, ně-
kdy nevědomost, jindy lenivost, jindy
podrážděná obrazotvornost.

Jestliže počnou se však do rozjímání
našeho vtírat cizí, nepatřičné myšlen-
ky, činíme nejlépe, když ihned s počát-
ku je zamítáme, podobně asi jako činí-
me, obtěžuje-li nás dotěrná moucha při
některé práci. Co činíme? Zaženeme ji
tolikrát, kolikrát se vrátí, nedaří-li se
nám ji zabít. *Nesmlouvejme s roztržitý-
mi myšlenkami při modlitbě*, ale čím
směleji se vracejí, tím vroucněji si na
paměť uvádějme, že Bůh při nás stojí;
a proto tím vroucnějšími, .krátkými

vzdechy se k němu obračejme. Při prudších útocích myšlenek nepatřičných, vysílejme prosby k nebi *hlasitě*; obraťme oči *vzhůru*; *bijme se v prsa*, aby se nám tak tím spíše dostalo pomoci i ospravedlnění, jako se stalo při modlitbě publikánovi, o němž vypravuje Spasitel (Luk. 18, 14).

Ke konání užitečného rozjímání s modlitbou, mohou dobrou pomůckou býti i dobře sepsaná a *vytištěná rozjímání* (příkladně »*Exercicie*« podle sv. Ignáce, jež přeložil Dr. Ondroušek, Praha, Kotrba).

5. *Z a k o n ě n í* děje se správně tak, že si v krátku připomínáme, kterak jsme rozjímání vykonali a která určitá předsevzetí jsme si při něm učinili. Spojujme je pospolu jako v kytici, k jaké každý rád si přivoní, když libosad opustil.

Pak prosíme Boha, aby nám byl nápomocen, bychom skutečně a věrně vykonali, co jsme si předsevzali; a končí-

me modlitbou Páně a pozdravením andělským, nebo i jinou modlitbou, jež přiléhá k látce, o jaké jsme byli rozjímali; tak příkladně modlitbou »Tebe Bože chválíme«, jestli jsme uvažovali o divech Otce nebeského; chválou Pána Ježíše, jemuž »dána jest všeliká moc na nebi i na zemi« (Mat. 28, 18); prosbou za dary Ducha svatého anebo za přímluvy Královny nebeské a jiných svatých Božích.

Po dokončeném rozjímání pozastavíme se ještě poněkud, abychom se po vykonaném díle zpět poohlédli, Bohu poděkovali, anebo za nedostatky při rozjímání ho odprosili, aniž bychom se pro ně malomyslnými činili.

Abychom si snadno výčitek připouštět nemusili, poslouží nám, když při rozjímání od jedné pravdy k druhé nepřecháme, ale o jedné i téže podle potřeby i vícekrát rozjímání si učiníme v dnech následujících, uvažující o ní z rozličných stran. S Bohem rozmlou-

vejme při modlitbě vždy více vřelými city a povzdechy, nežli slovy; a popřávejme rozjímavé modlitbě i dostatečné chvíle, když ne půl, aspoň čtvrt hodiny ranní!

P o z n á m k a. Kdo konává rozjímavou modlitbu pravidelně a správně, nabývá v ní zvláštní zručnosti; a tou veden po přípravné modlitbě, přivádí si pak na mysl vyvolenou látku k rozjímání tak živě, jako by vše bezprostředně na vlastní oči viděl a děj pozoroval; vše na vlastní uši slyšel; svými údy všeho se dotýkal; vše ochutnával i pocíťoval, *aniž rozumem svým vše probíral.*

Tomuto způsobu rozjímání říká se **NAZÍRÁNÍ** (*c o n t e m p l a t i o*).

Kdo oddává se nazírání bez rozbírání rozumového *diví se*, spolu *raduje se*, *trpí*. Míni Spasitele *viděti* v jeslích betlemských, při zázracích, na Kalvarii, vstupujícího na nebesa. *Slyší nářek* ma-

tek mlád'átek betlemských, prosbu Lazara u bohatce; slyší slova proroků i Samuela »Tu jsem« (I. Král. 3, 16). *Pocituje* bolest Spasitele, když ho zrádný Jidáš líbal, když nepřátelé jeho nad hroznou jeho smrtí plesali. Lká se Spasitelem žíznícím na kříži. *Ohledává* s Matičkou jeho rány po snětí s kříže. A tak, jak dí sv. Augustin, přichází vždy k dokonalejšímu poznání pravd Božích; od poznávání přichází k větší lítosti nad svými hříchy; od lítosti k vřelejší zbožnosti a zdokonaluje svou modlitbu; a tak tím mocněji přibližuje se k Bohu a k říši Spasitele, kde jest on sám »*přímlovčím naším u Boha Otce*« (I. Jan 2, 1); a kde »*Duch svatý sám prosí za nás lkáním nevypravitelným*« (Řím. 8, 26); a kde Rodička Boží, náš anděl strážný, naši svatí patronové i ostatní přátelé Boží přístupu do nebe ulehčiti i opravdu dosíci nám pomáhají.

A proto, kdo život svůj podle náboženského rozjímání vpravdě zřídil, ko-

ná bohoslužbu nejvzácnější. Podobá se věru člověku, jenž ocelí křesá tvrdý kámen až z něho jiskry i oheň vysršely, ježto přemýšlením svým tluče do srdce kamenného až z něho vynutí bohulibá předsevzetí, jež pak i v život uvádí. Podobá se muži, jenž vzácné koření roztloukáním v hmoždíři rozdrobuje, jež pak vzácné vůně vydává; podobá se i andělům, kteří na Boha v nevýslovné velebnosti a kráse patří, o jeho neskonalých dokonalostech uvažují a z nich se radují.

Horlivým rozjímáním stal se z bojovníka pozemského slavný vojevůdce duchovní sv. Ignác z Loyoly. A podobně i všichni svatí i světice Boží o pravdách Božích horlivě uvažovali, a za pomoci Boží nebeské slávy si zasloužili. A proto také tvrdí sv. Terezie: *»Rozjímání a smrtelný hřích neobstojí vedle sebe!«* Kdo horlivě koná modlitbu rozjímavou, kdyby se těžce provinil, ihned snaží se upřímným pokáním dobrého a přemilo-

srdného Boha opět usmířiti. Ale kdo se nemodlí, o pravdách Božích nerozjímá, i v těžkém hříchu trvá, odchází z života tohoto do smrti věčně trvajících.

Svatý Alfons vyslovil to stručně, říká: *»Kdo se nemodlí, Pána svého nebeského neuctívá, bude zavržen!«*

III. JSOU TŘI CESTY MODLITBY ROZJÍMAVÉ.

1. Konečným cílem každé modlitby je a má býti, abychom hříchů smrtelných i všedních se zbavili, v ctnostech prospívali a odplaty nebeské vždy více hodnými se činili. Avšak je-li konečným cílem naším spasení, nejsou přece všichni lidé stejně způsobilí, aby tajemství Boží rozumem svým chápali a vůlí svou svobodnou ve skutek uváděli, co rozumem svým postihli.

Jsou *hříšníci*, kteří však jimi zůstatí nechtějí a tedy zhoubné skvrny ze svého života vyhubiti a čistoty duše nabýti

se snaží. Jiní jsou již *pokročilejší*, v ctnostech prospívají; ale žádají si mysl svou mnohými pravdami osvítiti a ctnostmi vyzdobiti. A jsou ještě jiní, kteří v ctnostech již jsou vycvičení a ustálení a přejí si ducha svého s Duchem Božím spojití láskou naprosto dokonalou. A podle tohoto rozřadění lidí třeba jest i látku k rozjímání rozřaditi. Svatí Učitelové života vnitřního, bohu libého tedy rozkládají nauky své na tři díly, jež *cestami k životu bohulibému* nazývají. I nazývají náměty k rozjímání pro začátečníky *cestou očišťující* (via purgativa); pro pokročilé *cestou osvěcující* (via illuminativa) a pro dokonalé *cestou sjednocení* (via unitiva).

2. Na cestu začátečníkům, hříšníkům, odporoučejí k rozjímání takové pravdy, aby snáze poznali své hříchy co do počtu i těžkosti jich; aby naplnění byli upřímnou bolestí nad svým proviněním; opravdovým předsevzetím ku po-

lepšení a spasitelnou bází těch věcí, jež každého člověka očekávají, které jsou: *smrt, soud soukromý i všeobecný, hrozná muka v pekle pro nekajícníky. Toť cesta očišťující pro začátečníky.*

Těm, kdo hříchů těžkých se již zbaviti i všedních co nejvíce uvarovati se snaží a v ctnostech utvrditi se touží, doporučejí rozjímání o *přesvatém životě Spasitele*, jenž svým životem, svým utrpením, svou smrtí i svým učením jest nám vzorem nejdokonalejším k získání jakýchkoli ctností. Život i učení Páně musí býti předmětem rozjímání a rozmlouvání s Bohem všem, kdo na cestě bohumilé již pokročili. Toť *cesta osvěcující*, jež osvěcuje mysl po ctnostech toužící.

A kdo již s celou bytostí svou jediné s Bohem spojení býti si žádají, těm rozjímání případná označují cestu, jež k cíli vede; *cestu sjednocení.*

Avšak při skutečném rozjímání *netřeba tento pořádek přesně dodržovati,*

ba radno i občas jej měniti. Nebo někteří lidé pohnuti bývají k lásce Boží způsobem, který se jiným méně zamlouvá a jiní zase jinak. Hospodář nebeský má věru pole tak rozšířené, že jeden každý může na něm nalézt, co k duchovnímu prospěchu jeho nejvíce napomáhá.

3. A nyní učiňmež již pokus, kterak bychom po naznačených cestách pout k nebesům vykonali, zkoušejíce, »která jest vůle Boží dobrá a líbezná i dokonalá« (Řím. 12, 2).

A.

Pro ROZJÍMÁNÍ NA CESTU OČISŤUJÍCÍ bud'tež nám slova miláčka Páně: *»Všecko, co na světě jest, jest žádost těla — a žádost očí — a pýcha života«* (I. Jan 2, 16); a příklad samého Spasitele, jenž z dopuštění Otce nebeského, trojí žádostí od d'ábla pokoušeti se nechal (Mat. 4, 1—10).

Z žádostí těch přední jest *p ý c h a*, počátek všelikého hříchu. »Kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím, a podvrátí jej do konce,« dí moudrý Sirach (10, 15) v Písmu svatém. Z pýchy rodí se žádosti druhé. Pýcha jest odporem proti nejvyššímu Pánu, čili *revolucí proti Bohu*. Když se první člověk vládě Boží vzepřel, z dopuštění Božího na potrestání pýchy jeho vzbouřily se žádosti tělesné v něm proti vládě ducha jeho; člověk propadl tedy *žádostem těla*. A když touto dvojí revolucí od Boha se odklonil, počal hledati si jiného pána; a na místě statků nebeských, volil statky pozemské, na nichž by se oči jeho pásly; poddal se *žádosti očí*.

a) *K rozjímání o p ý š e* vezměme si za látku známý *pád Adamův* v ráji, a po řádném začátku uvažujme o něm podle zásad v odstavci předním uvedených, asi takto:

Uved'me si na *paměť*: *Kdo že to či-*

nil odpor — proti svrchovanému Pánu nebes i země — svému nejštedřejšímu dobrodinci — nejhlavějšému Otci — a to v ráji vši rozkoše — více víry kladá ve slova ošemetného protivníka Božího než ve slova Všemohoucího — aby se Bohu vyrovnal — i z lásky k ženě — když právě všech dobrodiní Božích plnou měrou užíval.

Uvažujme *rozumem*: Jaké byly *následky* pádu prvních rodičů i pro ně — i pro celé pokolení lidské, jehož stali se prarodiči? — Upadli i s pokolením svým v poslušenství hrozného d'ábla — vyhnáni jsou podle hrozby Boží z přešťastného ráje — propadli útokům nezřízených žádostí těl svých — zatemněn jest rozum jich ku poznávání pravd přirozených i nadpřirozených — a bylo třeba neskonale oběti samého vtěleného Syna Božího, aby po všech útrapách života pozemského i se svým pokolením nepropadli trestům věčně trvajícím

v pěk!e! — A *jediné* přikázání Otce nebeského bylo tak snadné!

Za těchto úvah a pak zejména ke konci osvědčujme Bohu častými povzdechy a hnutími *svobodné vůle své*: Bože! Jak velice pochybili prarodiče naši! — Co všechno zlé přivedli i na nás! — Bud' jim i nám, vyhnaným synům Evy, Otcem milosrdným! — Vzhlížej na neskonale zásluhy Syna svého za nás — vzpomínej jeho přesvatého života i hrozné smrti! — Sešli nám Ducha svatého, abychom z hříchů svých vlastních upřímně se káli — a Tobě věrněji sloužili — skrze Syna Tvého odpuštění a slávy v nebesích přes všechny překážky šťastně dosáhli!

Zakončíme kyticí dobrých předsevzetí a vroucí modlitbou.

b) *K rozjímání o žádosti těla* hodí se dobře za látku, co vypravuje sám Spasitel o *Lazarovi a bohatci* (Luk. 16, 19—31). A po zbožném začátku, uvádějme si na *paměť*: Kdo že byl ten

boháč? — Byl to člověk mezi svými zajiště velice vážený, an se mohl oblékat v šarlach a v kment — snad byl i ve velikých důstojnostech — vozil se v nádherných povozech — měl nádherné letohrady — oplývající všemožným přepychem. — A kterak užíval tohoto bohatství? — hodoval na každý den skvostně — rád se bavil při hostinách těch — hudbou — zpěvy — milkováním s osobami lehkých mravů — podporován lehkomyšlnými společníky — jedině proto, aby podrážděné žádosti těla svého živil — a tak beze vsí míry — každodenně!

Rozbírejme *rozumem*: Co o takovém životě soudí Bůh, soudí slovo jeho? — Co Církev Páně, hlásající posty — zapírání sebe? — Jaké následky musí mítí život takového labužnického boháče pro něho samého — pro čas — i věčnost? — Jaké i pro jeho rodinu — sousedstvo — příbuzenstvo? — Jaký vliv na chud'asy, kteří ani věci k živo-

bytí nutných opatřiti si nemohou? — Což nebyl jsem i já v přebytku svém následovníkem bohatce, aspoň do jisté míry? — Nemám si co vyčítati v příčině jídla — pití — zábav — obcování s druhým pohlavím? — Co učiním, abych ušel osudu bohatce po smrti — v pekle? — Co, abych napravil příkrosti oproti ubohým za živa?

Na to již mezi uvažováním, ale zejména při ukončování čiňme hojné povzdechy, děkující Bohu, že nás takových výstředností uchránil — lásku ku spasitelné zdrželivosti v nás vzbuzoval — dary Ducha svatého posvěcoval tak, abychom rady Šalamouna se přidržovali, řkoucího: »Bože, uděl mi věci k živobytí toliko potřebných,« abych v bídě ti nezlořečil, a nezahynul; anebo v bohatství nezpyšněl a nezahynul. (Přísl. 30, 8—9.) Spolu učiňme určitá a pevná předsevzetí, že z lásky k Bohu právě dnes učiníme si nějakou újmu v jídle, nebo jiti, nebo zábavě, protože

»kdo pohrdá malými věcmi (malými pochybeními), pomalu zhyne« (upadaje totiž pak vždy do hříchů větších) (Přísl. 19, 1.).

Nakonec rozhlédnuvše se ještě jednou po svém rozjímání a po hrozných následcích hovění žádostem těla, končíme modlitbou Páně, kladouce důraz na prosby: »Neuved' nás v pokušení — ale zbav nás zlého!«

c) *K rozjímání o žádosti očí čili o l a k o t ě* poslouží nám za látku život zrádného apoštola *Jidáše*.

Předeslavše řádný úvod do rozjímání, uvádějme si na *paměť*: *Kdo* že byl ten Jidáš? — Podle udání býval obchodníkem, a asi ze ziskuchtivosti přihlásil se do řady učedníků Páně. — Dobře začínal; vždyť Pán Ježíš i do počtu apoštolů svých ho přijal a jménem svým i zázraky činiti mu dopustil. (Mat. 10 1.) — I spoluapoštolové měli důvěru v něho, ježto svěřili jemu měšec na společné peníze. — A jak on se za všechnu

důvěru zachoval? — Ze žádosti peněz ke Kristu Pánu se přidal — ze společné pokladnice pro sebe části ukládal, ukrádal (Jan 12, 6) a když znamenal, že Spasitel nezakládá mocnou říši světskou, jak se židé nadáli, a v jaké on asi jako apoštol jeho veliký vliv zejména v ohledu finančním, peněžitém, míti se nadál: po nevěnostech menších postoupil až tak daleko, že Božského Mistra svého za cenu pouhého otroka prodal — v zaslepenosti své o vševědounosti jeho pochyboval — zrádně ho líbal! — Když pak hrůzné následky jednání svého seznal, i naděje na milosrdenství Boží se zřekl — osidlem se oběsil. — Za lakotou kráčeje, stal se znenáhla schopným i nejhroznějších zločinů!

Tot' ovoce lakoty, která s věkem člověka vzrůstá, když ho již jiné nezřízené žádosti opustily. — Hrůzný konec lakoty Jidášovy předpověděl sám Spasitel slovy: »Běda člověku tomu . . ., dob-

ré by bylo jemu, by se byl nenarodil
člověk ten« (Mat. 26, 24).

Připamatovavše si hrozný konec lá-
koty Jidášovy, po *rozumu* tažme se
sami sebe: Jsem spokojen se stavem, do
kterého mne prozřetelnost Boží uved-
la? — Snažil jsem se vždy poctivě sebe
i svoje uživiti? — Či hleděl jsem si
i polepšiti cestou nepravou — snad ma-
lými krádežemi? — snad podvodem ve
hře, v míře a váze? — snad lichvou? —
snad lživými zprávami? — a učinil
jsem řádnou *náhradu* těm, jimž jsem
ublížil? — Snad i spoluvinníky jsem si
zjednal? — nepoctivosti i dále šířiti se
snažil — anebo jim aspoň nebránil?

Za takového uvažování vzbuzuj lítost
nad každým svým proviněním proti
poctivosti — vzbuzuj lítost nad svou
nedůvěrou v pomoc Boží — čiň upřím-
né předsevzetí, že škod učiněných buď
hned všech najednou odčiníš; anebo
není-li ti tak okamžitě možno, že aspoň
část po části a co nejdříve napraviš! —

Pros Boha, aby ti k tomu sil i příležitosti popřál, by nebylo pozdě k nápravě! — Smrt nečeká! — Skonči vroucí modlitbou!

*

A n o s m r t n e č e k á! Jsou bláhovci na světě, kteří všecko zjevení Boží popírají, aby se mohli ospravedlňovat, že v životě svém jim zločinně odporují. Ale kdyby na všechny pravdy odpovídali: *nevěřím!* jedné pravdě přece věří, věřit musí: *Z e m r u!* Za pravdu mají různé výmysly; ale za pravdu nechtějí přijímati výroky samého vševědouceho Boha!

Ale přijde i jim doba, v kterou věřit musejí; a pak s hrůzou a pozdě poznají, že v životě pozemském byli jsme živi toliko *na zkoušku*, zdali chceme býti upřímně oddanými přáteli Božími, nebo otroky úhlavního nepřítele jeho, d'ábla. Věrným svým slibuje Bůh štěstí, o jakém na zemi této ani ponětí so-

bě učiniti nemůžeme, jež přesahuje všechno pochopení naše, podle slov apoštolských: »Čeho oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, připravil Bůh těm, kteří ho milují« (I. Kor. 2, 9).

Kdo však ve zkoušce neobstáli, Bohu službu odpírali a v tomto stavu i umřeli, takovým se stane jako bezcitnému bohatci, jenž byl pohřben v pekle, kde protivník Boží a vyhoštěnec z jeho říše bude snášeti utrpení, jaké oko lidské nevidalo, ucho lidské neslýchalo, srdce lidské nepocítilo; a tak navždy, poněvadž nikdy jim nenadejde čas ani příležitost, aby se mohli k službě Boží navrátiti!

Mluv, kdo co chce; a vytácej se, jak chce; okrašľuj svůj bohapustý život, jak chce; věčně pravdivými zůstanou slova samého Syna Božího: *»Nebe i země pominou, ale slova má nepominou«* (Luk. 21, 33). *Zajisté pravdu dím... jedinká literka anebo jediný puntík ze*

Zákona nepomíne, až se všechno stane
(Mat. 5, 18).

A jako nepopiratelnou věcí jest smrt, tak nepopiratelná jsou tedy i slova Páně: *»Uloženo jest lidem jednou umřítí, a potom — s o u d!«* (K Žid. 9, 24), při kterém souzena bude však *toliko duše* zemřelého a sice hned na místě, kde zemřel, že Bůh jest všude přítomný. Výrok tohoto soudu jest soukromý, ale pravoplatný buď do nebe hned, nebo skrze očistec; anebo přímo do pekla!

Avšak *přichází hodina, v kterouž všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna Božího. I půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života; kteří zle činili, na vzkříšení soudu*« (veřejného, obecného — Jan 5, 28-29.) *I půjdou tito (zlí) do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.* (Mat. 25, 46.) —

*

Těm, kdož by rádi *učení Páně o pekle* v jakousi bájku změnili a v pekle jakýsi utěšený život společenský míti chtěli, odpovídám neklamnými slovy samého Syna Božího: Boha se odřeknuvší *»vyvrženi budou do temnosti zevnitřní, tam bude pláč a skřípění zubů,«* (Mat. 8, 12.) aby naznačil jeho bolest i vztek; nebo budou tam *»svázáni na rukou i na nohou,* a vězeti v neproniknutelných *»temnostech«*; (Mat. 22, 13.) trápení *ohněm neuhasitelným, neviditelným, nadpřirozeným, a červem, nikdy neumírajícím.* (Mar. 9, 43.) Tak hned od své smrti na duši; od posledního soudu však souzeni budou i *na vzkříšeném těle svém,* jímž za života pozemského s duší zároveň Bohu zločinně se byli protivili.

A nebude moci nešťastník jeden těšiti se s druhým, ale trápiti bude jen druhého výčitkami; a trýzniti je budou nynější vládci jejich, d'áblové, kteří již na světě oběti své bez milosrdenství trápí,

A tak beze všeho konce, po celou věčnost. Proto tomu věčnému umírání v pekle říká se i *smrt druhá*; (Žid. 21, 8.) *umírání přebolestné, věčné!*

Pohrdli Bohem, nejvyšším dobrem; pohrdl i on jimi. I světský soudce odsuzuje nejen do žaláře na čas, ale i na smrt! —

Jest člověku, zdravým rozumem obdařenému možno o těchto posledních věcech jeho, jimž naprosto neunikne, bez zachvění a hrůzy uvažovati, a přece v těžkém hříchu lehkomyšlně dále žíti? Ne, ne! Člověk rozumný musí nastoupiti *cestu očišťující*, pokud mu milosrdný Bůh času k nápravě popřává. A ne toliko to; on snaží se *získáním ctností také zásluhy a poklady pro nebe* získati, věda, že kdo dluhů nemá, proto ještě bohatým není; a také kdo hříchů se zbavil, ještě zásluh pro odplatu v nebi nemá. A proto dokončiv cestu očišťující, nastupuje s chutí a radostí *cestu osvěcující!*

B.

1. ROZJÍMÁNÍ PRO CESTU OSVĚ-
CUJÍCÍ *třeba založiti na životě Pána Ježíše, od něhož jedině naučiti se lze ctnostem veškerým.* Ctnosti samotné Bohorodičky i kteréhokoli svatého nebešťana jsou jen odleskem ctností Bohočlověka. Život jeho byl jako zrcadlem, v němž se vzhlíželi, podle něhož celé své jednání upravovali; a tak činiti jest i nám.

Kristus Pán jest právě jako *druhý Adam*, jenž proto na svět přišel, aby napravoval, co první byl zavinil. Proto i on *dal se pokoušeti* od d'ábla; a to *k p'vše*, aby totiž s vrcholu chrámu do údolí se spustil a tak slávu získal; aby Bohu zasvěcený půst zrušil a tak vyhladovělého *těla žádosti* hověl; aby se jemu poklonil a tak prchajících statků tohoto světa získal, čili z *lakoty*, nebo-li ze *žádosti očí*.

A netoliko to! Pán Ježíš, Adam dru-

hý, na usmíření svrchované spravedlnosti Otce svého nebeského *trpěl pokuty nejhroznější*. Adam první vzbouřil se *pýchou* — a Adam druhý trpěl potupování od nepřátel Božích po celý život, až skončil je jako nejhorší zločinec v rukou zlé zběře na kříži! Adam první roznítil svým pádem *žádosti těla* k věcem od Boha nedovoleným; a Adam druhý snáší hlad i žízeň, potí se krví, všech tělesných sil zbavený umírá na kříži! Adam prvý spustiv se všemohoucího Boha, samému sobě chtěl přivlastniti, co Božího bylo tedy *žádostí očí*; a Adam druhý jako nejchudší na svět přichází v chlévě, po celý život nemá svého, »kde by hlavu sklonil,« (Luk. 9, 58.) a umírá mezi lotry na kříži, jakoby na světě ani místečka pro něho nebylo!

2. Hrozné útrapy Krista Pána, Syna Božího, byly by ovšem stačily na to, učiniti zadost za hříchy celého světa, ba za hříchy tisícero světů, aby nám spase-ní zjednaly; ale přece *nedostává se jim*

něčeho, (Kol. 1, 24. — Sušil. Výklad.) totiž toho, abychom si zásluh Krista Pána také přivlastňovali následováním života jeho, učení jeho; abychom učili se od Spasitele všem ctnostem, jichž jeden každý ve svém stavu má potřebí.

A vpravdě, není ctnosti, které by nás Spasitel životem nebo slovy svými nebyl naučil; a proto, chceme-li v kterékoli se cvičiti nebo zdokonalovati, jest nám ji horlivě v životě Páně vyhledávati, a podle uvedeného tuto návodu o ní také rozjímati a v život uváděti.

3. Tak na příklad: Dal narození své na svět opovídati skrze proroky a posléze skrze archanděla Gabriela, aby nás poučil o Božské důstojnosti své a dobrovolné oběti své za nás. — Narodil se v chlévě, aby nás naučil milovati skromnost, vážit si počestné chudoby. — Přijal pocty prostých pastýřů i svatých pěstounů svých, ale i mudrců vznešených, aby poznán byl od vznešených i nízkých, jsa všech vpravdě králem. —

Dvanáctiletý pacholík dává příklad, aby mladíci rádi i s obětí do domu Božího přicházeli; tam horlivě se modlili; slovo Boží poslouchali a doma rodičů svých neb jich zástupců poslušni byli. — Třicetiletý mladý muž učí zapírání sebe v postech i modlitbách i v boji proti pokušením. — V obcování se zlomyslnými nepřáteli ukazuje, jak my máme zachovati mírnost, trpělivost, smířlivost oproti škůdcům svým. — Svým účastenstvím na svatbě v Káni Galilejské chtěl poctiti počestné manželství a zjednati požehnání shůry rodinám. —

Vyháněje kupce, kteří ani chrámu Páně neostýchali se zneuctívati svou ziskuchtivostí, dal nám příklad, kterak horliti pro čest Boží, domu Božího i služeb Božích v něm. — Svými nesčetnými zázraky ukazoval všemohoucnost svou a vzbuzoval k důvěře ve všech i nejtrapnějších těžkostech. — Svým proměněním na hoře Tábor ubezpečil nás o naší budoucí oslavě. — Obrácením

hříšné Magdaleny naznačil nám cestu pokání, jež z nejhorších pádů vede k smíření s Bohem. — Svým šetrným jednáním oproti smilné Samaritance a i k jiné ženě, v cizoložství přistižené, dává příklad, jak máme šetrně zacházeti s bolestmi i křehkostmi bližních, abychom je snáze Bohu získali. — Vzkříšením mládence Naimského osvědčuje útrpnost s truchlící opuštěnou matkou jeho; vzkříšením Lazara přátelství i lásku. — Slavným vjezdem do Jerusalema chválí účastenství i maličkých při bohoslužbě. — Zrádce Jidáše veřejně neprozrazuje, netrestá. — Potupy a bolesti při svém hrozném utrpení bez nářku snáší — zlé zlým nikterak neodplácí. — Za své katany se modlí. — Kajícímu lotru odpouští. — Maticku svou opouštěje, nejmilejšímu příteli svému k opatrování odevzdává. — Krutým nepřátelům svým se nemstí. — Pláče nad zkázou jich. — Kajícího Petra k důstojnosti jeho zpět uvádí. — Apoštolům jej

opustivším lásky neodhnímá, ano všechny smrti mučednickou k sobě zve. — Svátosti na očistění a posvěcení duší ustanovuje. — V nejsvětější Svátosti se svými věrnými až do skonání světa viditelně přebývati volí. — Na jich osvěcení i posílnění Ducha svatého sesílá. —

Matičku svou k potěšování svých milých ještě po léta po svém nanebevstoupení na světě ponechává. — Skrze Matičku svou a přčetné svaté světice stále v Církvi zázraky činí...

Aj! Co tu látky k rozjímání! Co při tom příležitosti, tisícerými povzdechy obraceti se k trojjedinému Bohu! Ani nejdelší život lidský by jich nedočerpal!

C.

PRO ROZJÍMÁNÍ NA CESTU
SJEDNOCENÍ, ČILI NAZÍRÁNÍ (jak
jest výše vyloženo) hodí se hlavně látky
takové, které po obyčejném úvodu již
jako samy nás vybízejí, *abychom smy-*

sly své napjatě k nim upírali tak, jako bychom předmět jich viděli, slyšeli, hmatali, okoušeli nebo pociťovali, a kterak poučení pro život z nich vyvésti mohli.

*K nazírání lze voliti tajemství nej-
světější Trojice Boží. — Kterak, která
Osoba Boží udílí nám právě své milosti.
— Kterak Bůh přepodivně a přehojně
dává z pouhé štědrosti své — prokazuje
přátelství neskonalé nám bídným tvo-
rům — hříchy tak často znetvořeným —
jest všudypřítomný a tudíž i všudy mů-
že uctíván býti — a tak zejména ve
svatyních svých — kde pod rouškou
nejsvětější Svátosti osobně přebývá u-
prostřed nás — čeká tu na návštěvy i
uctívání od nás vykoupenců. —*

*Představovati lze si všemohoucnost,
moudrost a lásku Boží, při stvoření světa
— postupně v šesti dnech — stvoření
prvních rodičů — přelaskavé obcování
Boha s lidmi v ráji — kterak podivu-
hodně osudy i jednotlivců i rodin i ce-*

lých říší řídí — již i na světě mnohdy ctnost odměňuje, bezbožnost kárá — vlastního Syna svého na svět posílá, aby za hříchy lidské zadost činil — zavřený ráj opět jim otevřel — každému člověku i anděla, knížete nebeského, za průvodčího na světě ustanovil. — Matičku Boží a jiné svaté za přátele naše povolal — ano vlastní Srdce své nám otvírá, bychom z něho čerpali mohli milosti nesčetné — pro duši i pro tělo — pro čas i pro celou, neskonalou věčnost. —

Končíme pak nazírání podobně, jako i každé jiné rozjímání.

IV. JSOU TŘI JINÉ ZPŮSOBY OBCOVÁNÍ S BOHEM.

Manna byla chlebem, který sám Hospodin dal strádajícím Israelitům na poušti, (II. Mojž. 16, 15.) chutnala jako pšeničný chléb s medem, příjemně; a přece se Israelitům zprotivila, když jí již delší čas požívali. I reptali proti

Mojžíšovi a žádali si změnu. (IV. Mojž. 11, 4.) A tak podobně i pokrm duchovní, každodenně stejným způsobem připravovaný, pozbývá své lahody a člověk zatouží po změně, vystřídání. Také nemá každý vždy dostatečného času, aby pravidelně každého dne rozjímal podle uvedených posud způsobů. Jiní zase nemají ani dostatečné způsobilosti k delšímu, hlubšímu rozjímání. Těm a takovým odporoučí se některý z následujících, lehčích způsobů rozmlouvání s Bohem.

1. *Zevrubnější zpytování svědomí*, zevrubnější než jaké koná se k přijetí svátostí.

Po úvodní modlitbě poklekni si z úcty k Bohu všudypřítomnému a uvažuj zevrubně,

a) *kterak žiješ podle přikázání Božích i církevních?* a co jsi povinen činiti?

Učitelé života bohulibého radí: Čiň si vždy *tři otázky: Co se má*

u č i n i t? — co se stalo, čili *c o j s e m*
j á u č i n i l? — a *c o u č i n í m?* —
a zakončí modlitbou.

Zastav se při prvním přikázání Božím: *»V jednoho Boha věřiti budeš!«*
»Já jsem Hospodin Bůh tvůj; nebudeš mítí bohů jiných mimo mne.« Uved' si na paměť, co přikázání to vše poroučí, a co zapovídá, jak to stručně v katechismu jest vyznačeno. Poroučí se zajisté netoliko v Boha věřit, ale i podle té víry v jeho slova doufat, jej milovat a se mu klanět. — Zapovídá se nevěra, bludařství, odpadlictví, lhostejnost u víře, pochybování o slovu Božím, čtení a rozšiřování nevěreckých knih i novin.

Nestačí-li ti na probírání těchto příkazů určitý čas, skončí modlitbou tří Božských ctností a o ostatním rozjímej příště. Když pak probral jsi přikázání jedno, přistup k druhému, i k následujícím přikázáním způsobem stejným. —

b) Zpytování svědomí může se dále díti *podle sedmi hlavních hříchů a po-*

dle ctností jim odporujících; a tak děje se velice snadno, jestliže stavíme jeden každý hřích proti opáčné ctnosti v příkladech, jež poukazují ke škodě z hříchů a k požehnání Božímu z ctností.

Tak porovnej *pýchu* modlícího se farisea v chrámu s pokorou publikána. (Luk. 18, 10—14.) — *Lakotu* Jidášovu s jednáním ostatních apoštolů, jichž jménem mohl se tázati sv. Petr Pána: »Aj my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou.« (Mat. 19, 27.) — Nestoudné *smilstvo* Sodomských s čistotou přeblahoslavené Bohorodičky. — *Ďábelskou závist* fariseů s horlením obráceného sv. Pavla. — *Obžerství* se vši zpustlostí, až hovadům za dob Noemových, (I. Mojž. 6, 7.) s kajícností Magdaleny. — *Zlomyslnost* katanů Páně s jeho naprostým klidem až do smrti na kříží. — *Lenost* a nedbalost služebníka, přijavšího hřivnu pro obehod, a jeho horlivé druhy,

jak o tom vypravuje Spasitel. (Mat. 25, 14—30.) —

c) Svědomí zpytovati můžeme také podle toho, *jak jsme užívali sil i schopností duševních i tělesných.*

Taž se: kde a jak jsem užíval své paměti? — své obrazotvornosti? — svého rozumu? — své svobodné vůle? — jak jsem vládl nad svými žádostmi? — jak užíval jsem svého zraku? — sluchu? — hmatu? — jazyka? — čichu?

Na otázky tyto a podobné odpovídej si jeden každý sám; a pros pak krátce za milost u Boha, aby ti poznaných pochybení odpustiti ráčil, a dostatečně síly udělil, abys jemu na dále věrněji sloužil; nad žádostmi svými bedlivěji bděl; v řečích, pohledech opatrnějším byl; lásku svou nejpřednější vždy jen jemu věnoval. —

2. Jiný lehčí způsob rozmluvy s Bohem jest *rozbírání některé známé modlitby slovo za slovem*, spojené se zbožnými pocity

tak dlouho, až nám nic více na mysl nepřipadá.

Postup jest jako při každém jiném rozjímání. Polož si otázku: Co chceš činit? — Poklekni; a pak říkej na příklad:

a) modlitbu, které nás naučil Božský Mistr sám, asi takto:

O t ě n á š — Otče, jenž jsi mne stvořil, otcovsky se o mne staráš, — mne na křtu svatém za dítko své a spoludědice Syna svého přijal; — náš, tedy nejen mne, ale i všechny nás bratry i sestry, dobré i zlé.

J e n ž j s i n a n e b e s í c h — totiž v nevýslovné své kráse a velebnosti v nebesích se ukazuješ a nám tam za věrné služby na zemi odplatu nevýslovnou, věčně trvající, připravuješ. —

Následují nyní tři prosby, jež týkají se úcty k Bohu, a pak čtyry prosby, jež týkají se potřeb našich.

Posvěť se jméno tvé — já se přičiním, aby jméno tvé nikdy a nikde ne-

bylo zneuctíváno nebo rouháním zlehčováno — ale aby lidé vždy více je poznávali, uctívali, vyslovovali.

Přiď království tvé — učiň Pane, aby království tvé vždy více vzmáhalo se v nás věrou, křesťanskou nadějí i bohuľibou láskou — aby království tvé šířilo se na zemi mezi lidmi vůkol nás — a uděl nám království své v nebi, nad námi!

Bud' vůle tvá jako v nebi tak i na zemi — dej, abychom vůli tvou na zemi vždy tak dokonale plnili, jako ji plní andělé a svatí tvoji v nebesích.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes — dej nám chléb, tedy jen to nejpotřebnější, bez něhož není ani král ani žebrák — a sice chléb náš, jaký si chceme v povinnostech svých zasloužiti, abychom nejedli chléb cizí — ten vezdejší, jakého máme potřebu pro život nynější, pozemský — a ten dej nám dnes — ježto chceme prositi zítra opět.

A odpusť nám naše viny, jako i my

odpouštíme našim vinníkům — vždyť kdybychom neodpouštěli těm, kdo nám ublížili, jako učinil Pán Ježíš na kříži, kde i za nepřátele své se modlil, neodpustil bys ani Ty nám!

A neuvod' nás v pokušení — jež na nás doléhají od zlých lidí, od d'ábla i od převrácených žádostí našich — anebo aspoň tolik síly nám dopřej, aby-
chom v pokušení neklesli, tebe nezarmoutili.

Ale zbav nás od zlého — hříchu, zla nejhoršího — i všech časných nehod, prospívá-li tak k našemu spasení.

Amen — ano, staň se tak, vyslyš nás zajisté!

b) *Anebo rozeber pozdravení andělské*, uvažuje: Kdo že učinil pozdravení toto? — proč právě archanděl? — komu že je učinil? — byla to přecistá Panna. — Od koho přinesl archanděl pozdravení? — od samého Boha. — Požívá-li však Panna Maria úcty u samého Boha jakožto Matka Sy-

na jeho, zasluhuje věru úcty i všech svatých — jako královna jich — a proto i mé! A proto také zdravím i já:

Zdráva s Maria — sladké jméno pro všechny hříšníky, trpící, opuštěné, nemocné, umírající. — »Hvězda moře,« jež ukazuje všem bezpečnou cestu úskalím tohoto života —

Milosti plná — bez hříchu prvotního již počatá — ano všemi možnými milostmi od Boha po celý pozemský život obdařovaná — aby mohla z nich udíleti i nám, s důvěrou k ní se utíkajícím.

Pán s tebou — jenž se s tebou spojil tak dokonale, jako s nikým z lidí, přijav lidskou přirozenost skrze tebe.

Požehnána ty mezi ženami — poněvadž tebe vzývají a vzývati budou všichni národové.

A požehnaný plod života tvého, Ježíš — jehož jméno posel s nebe světu ohlásil — Ježíš, Syn Boha Otce a Syn Panny Marie, člověka — Bohočlověk — požehnaný plod života, požehnaný Syn;

a požehnaná mezi ženami i Matka jeho. — Spojujeme spolu, vyznávající nejvyšší důstojnost Matky vedle svrchované důstojnosti Syna — a vyjadřujeme svou i víru, že úcta Syna Božího a jeho Matky spolu jest nerozlučitelně spojena.

Pros za nás hříšné — přiznáváme se k své nehodnosti, abychom Matku Boží tím spíše pohnuli k slitování v bédách svých, každodenních. Tedy prosíme, pomoz nám

nyní i v hodinu smrti, kdy nám bude pomoci nejvíce potřebí, ježto nám nastane soud, jenž rozhodne o celé naší budoucnosti, věčně šťastné nebo věčně nešťastné!

Amen. Ano, staň se, zač prosíme, nájisto, nezvratně!

3. *N e j s n a d n ě j š í z p ů s o b*, kterak lze s Bohem se spojit, jest ten, když kteroukoli zbožnou modlitbu vyslovujeme zvolna tak, že za každým

slovem jejím *pozastavíme se tak dlouho, co lze si vydychnouti.*

Ale i při tomto způsobu nutno mysl svou napřed připravití otázkou: »Co chci nyní učiniti?« a odpověděti sobě: »Nyní chci romlouvati se samým Bohem!« A při vzpomínce na všudypřítomného Boha máme k němu vznést pokornou prosbu, aby nám popřál z modlitby té vyzískati hojnost milostí pro duši i pro tělo.

Za modlitby třeba také všímati si smyslu slov, jež vyslovujeme; vzpomínati velebnosti toho, s nímž v modlitbě rozmlouváme; i své vlastní nehodnosti.

Takto modliti se může každý člověk v kteroukoli dobu denní nebo noční, i při jakékoli práci. Sv. Alfons přerušoval jakoukoli unavující práci modlitbou »Zdrávas Maria«, kdykoli slyšel hodiny bítí, připomínaje si zároveň, že jedna z nich bude jeho poslední.

Tento způsob modlitby odporoučí se zvláště těm, kdo si byli navykli modlit-

bý své vykonávati obyčejně rychle a slova jejich pronášeti zkomolené.

Kdo vyříkal modliteb více, dodá posléze buď »Otčenáš« anebo »Zdravas Maria«.

Neocenitelnou cenu mají tak zvané

MODLITBY STŘELNÉ

čili *krátké povzdechy*, vysílané jako nějaké střely vzhůru k nebesům, k trůnu Božímu. Tak můžeme činiti kdykoli za dne nebo v noci, při práci nebo odpočinku, ve společnosti nebo o samotě, nahlas nebo potichu.

Zvláště příznivými dobami a příležitostmi k nim jsou ráno před prací; za únavy mezi prací; po skončení díla a před spaním; doby, kdy se slaví dni sváteční, Hody Boží, svátky svatých Božích. Doby zármutku a utrpení anebo dnové štěstí a radostí.

A nikdo o tom nemusí ani vědět, když s Bohem mluvím, řka: »Děkuji ti

Pane za tu a tu milost. — Chválím tě s anděly Božími. — Velebím veliké skutky tvé na nebi, na zemi. — Klaním se ti v Nejsvětější svátosti přítomnému. — Divím se dobrotě a lásce tvé, že nás chybuji na milost přijímáš. — Prosím tě za pomoc k té a té věci. — Děkuji ti za milosti, jež prokázal jsi Matičce své, anebo světci, jehož památku právě konáme.« — A tak podobně, jak komu v rozličných poměrech na mysl přichází.

Zvláště výhodným jest naučiti se některým střelným modlitbám, jež náměstkové Spasitelovi obdařili *odpustky, čili prominutím časných trestů za hříchy*, a často si je opakovati. Jest jich nadměrný počet. Na př. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen. — Sláva Otci i Synu i Duchu svatému. — Pochválen buď Ježíš Kristus — až na věky věkův. Amen. — Ježíši můj, milosrdenství! — Ježíši, můj Bože, miluji Tě nade všecko! — Nejsladší Ježíši, ne-

bud' mñ Soudcem, nýbrž Spasitelem! — Ježíši! Maria! — Ježíši tichý a pokorný srdcem, učin srdce mé podle Srdce svého! — Sladké Srdce Ježíšovo, buď mou láskou! — Ó, panovnice má! Ó, Matko má! Pomni, že jsem tvým! Zachovej mne a zastávej se mne jako vlastnictví svého a majetku svého! — Anděle Boží, strážce můj! Božská dobrota mne tobě svěřila; *osvěcuji, opatruji, řídí a spravuji mne!* — Ježíši, Maria, Josefe, vám věnuji srdce své i duši svou! Stůjtež při mně v posledním boji!

Z čtení Písma svatého a života svatých, z modliteb, litaní a růžence lze vyčerpati nesčetný počet zbožných povzdechů i ohnivých předsevzetí a vysíláti je jako střely k nebesům. Kdo takto činí, dokazuje, že pro Boha žije, podobně jako tělesné dýchání dokazuje, že tělo člověka žije. Kdyby kdo i těžce zhřešil, pokud nepřestal k Bohu vroucně vzdychati, dlouho ve svém hříchu

nezůstane. Hřích a dobrá modlitba vedle sebe neobstojí. Jen ten, kdo v hříchu umírá nekající, propadá záhubě věčné!

V. V ČEM ZÁLEŽÍ ČINNOST ČILIAKCE KATOLICKÁ?

1. Až potud uvažovali jsme o tom, jak máme svůj vlastní život zřídit a modlitbou s rozjímáním spojovati, abychom tak se líbili Bohu a stali se věčné odplaty jeho hodnými. Kdo horlivě koná modlitbu s rozjímáním, ten kdyby i z křehkosti lidské hluboce upadl, v hříchu nesetrvá, rychle svátostí pokání k Bohu se vrátí, a pak snad i tím horlivěji ostatní svátosti k našemu posvěcování ustanovené přijímá; lásky nekonalé, hodné srdce Páně obdivuje; Spasitele svého rád u sebe vítá. Ví zajisté, že, *pokud by v hříchu trval, i zásluhy za posavadní dobré skutky by ztratil a nových nabýti by nemohl, byť*

i sebevíce některých dobrých skutků konal, poněvadž jich *uražený Bůh nepřijímá*. Jsou to pak skutky buď hříchem *umrtvené*; nebo hřích ve smrti vykonané, *mrtvé*.

Dobré skutky v hříchu smrtelném vykonané, čili mrtvé, podobají se dítěti mrtvě narozenému. Narodilo se se všemi údy lidskými, správně vyvinutými, ale nemaje života, není k ničemu, leč k pohřbení.

Avšak nám se nejedná toliko o vlastní prospěch, nýbrž i o *rozmnožování království Božího na zemi mezi bližními našimi*, jak to nařizuje Božský Mistr náš o lásce k bližnímu. (Mat. 22, 39.) I ukládá nám, abychom i o *spásu bližního toutéž měrou* se zasazovali, jakou pečovati máme i o spásu svou vlastní, když máme ho vpravdě milovati *jako sebe samého!* A jestliže v pravdě z lásky a poslušnosti k Bohu pro bližního svého se obětujeme, přijímá toho Bůh právě tak, *jako bychom pro něho sa-*

mého se přičiňovali. (Mat. 7, 12.) A právě k takovéto pomoci vyzývá nás nynější viditelný zástupce Krista Pána na světě a dědic sv. Petra, Pius XI., nazýváje ji *akcí katolickou*. A tato akce katolická ve své podstatě není ničím jiným, leč pokračováním v úsilí jeho jmenovce i předchůdce Pia X., jenž pozoruje hrůzné poklesání mravů mezi lidstvem, snažil se *»všecho obnovovati v Kristu«*, zejména hojným přijímáním i uctíváním Nejsvětější svátosti oltářní.

2. *A zpustlost mravů se vpravdě více a více šíří až úžasnou měrou:* Šíření čiré nevěry i různých pověr i rouhání zcela uvolněno. Posvátné pásy manželství jsou zcela lehkomyslně trhány i v posměch uváděny. Mládež víc a více pustne, že se jí nedostává bohabojného vychování. Celé národy navzájem se vraždí v neslýchaných bojích, a dorost lidstva se znemožňuje vražděním posud nenarozených. Rozkošnictví i mezi chu-

dými se šíří. Poctivým ziskem z početné práce se pohrdá a všelikými nepočetnými podniky nespravedlivý mammon se hromadí. Hanebnému smilstvu, cizoložství i všeliké nešlechetnosti brány dokořán jsou otevřeny. Pohanským pohřbem se končí! Celý, veliký, bratrský nám národ v hanebné otroctví sevřen a nenalézá srdce soucitného. Miliony duší lidských, krví samého Syna Božího zkropených, propadají záhubě věčné a nikdo nad tím nelká?

Zda doba naše nepodobá se době Mojžíšově, kdy Israelité z otroctví v Egyptě vysvobození na poušti na místě vděků Pánu Bohu, udělali si zlaté tele; a tomu se klaněli i obětovali po způsobu pohanů, Boha neznalých; jedli, pili, hráli? (II. Mojž. 32, 6—10.) Toliko prosby Mojžíšovy vysvobodily je od záhuby. (V. Mojž. 9, 25.)

A k jakému konci směřuje nynější novodobé pohanství? Což má nastati nějaká nová potopa, aby vyhubila člo-

věčenstvo v mravech zpustlé docela? Nebo snad má na svět padati oheň s nebe, aby zahladil znemravnělá města, jako učinil v Sodomě, kde rozkošné ni-
vy při Jordanu pohřbil v mrtvé moře?

Zdá se věru, jako by d'ábel, předví-
daje blížící se konec své vlády na zemi,
vedl všechny své přívržence mezi zpyš-
nělými anděly i mezi zbujnělými lidmi
k útoku proti Bohu, aby při tom ještě
v poslední chvíli co možná nejvíce duší
lidských v zášti svém jemu odlákal a
své prokleté říši přivtělil! (Srovnej
Zjev. sv. Jana 20, 7.) Nejsou za naší do-
by zatopené celé země jako v Číně a
miliony hladovějících předzvěstí věcí
horších? Nejsou strašná zemětřesení,
hrůzná soptění sopek a i jiné neslýcha-
né úkazy snad hrozbami Všemohou-
cího?

3. *»Ale proč Bůh na zločiny lidské
klidně hledí a jich netrestá? Jak může
se na všechnu tu zlotřilost dívatí?«* ptá-
vají se lidé krátkozrací.

Cesty Boží nejsou cestami lidí; úradky Boží nesrovnávají se často s úradky tvorů jeho! Bůh jest ovšem všemohoucí a mohl by jedním rázem i celý svět v niveč uvést, jako pouhou vůlí svou z ničeho jej vybudoval. Ale on jest *také svrchovanou měrou shovívavý a milosrdný*. K prosbě Abrahama byl by i zlotřilým městům se Sodomou v čele odpustil, kdyby bylo bývalo možno, *jen deset spravedlivých* mezi nimi nalézt. (I. Mojž. 18, 32.) A za dob našich žije v dokonalé úctě i poslušnosti k němu dojista tisíce duší zbožných, nejen v řeholích, v misiích, ale i ve všem povolání lidském. A pro tyto spravedlivé shovívá Bůh nepřátelům svým, maje na potrestání jich času dosti; a také žádný provinilec proti němu trestu neujde!

Bůh netrestá hříšníků hned také proto, že v neskonalém milosrdenství svém čekává na pokání jejich, ježto *»nechce smrti hříšníků, ale aby se obrátili, živi a spaseni byli,«* jak ujišťuje ústy pro-

roka svého Ezechiele (18, 32). Ba Bůh, takto čekaje, popřává i nám *příležitosti*, bychom mohli svým úsilím o obrácení hříšníků se přičiňovati, jemu samému úctu a lásku na jevo dávat i odplatu hojnější po smrti si zasluhovati.

4. Předobrotivý a milosrdný Otec nebeský tedy prodlévá s pokořením hříšníků, odbojníků, nepřátel svých, očekává i pomoci pro ně od nás, věrných katolíků. Ale nicméně, *nebývalá bouře hrozivě se blíží*. Stojí proti sobě: Miliony hladovějících lazarů proti zpupným a necitelným boháčům nemnohým, kteří lakotně uchvátili i drží statky země. Vlády světské ovšem hovoří o míru, ale strojí se i k nejhroznějším zápasům! Zlověstné blesky ukazují se na obzoru; Hřmění nedalekých zápasů doráží k našim uším se všech stran. Základem všeho toho *jest hřích, revoluce proti Bohu!* A i my katolíci, rádi nebo neradi, v boj ten vstoupiti musíme, nechceme-li podlehnouti.

Chceme, ano musíme vítězit, když nechceme spolu zahynouti! Dáme se tedy na stranu, kde jest vítězství, a to jest na konec u Boha. Dáme se pod ochranu Bohorodičky, která jest jako »hrozný šik vojenský (k bitvě) spořádaný«. (Píseň Šalam. 6, 3.) *Spojíme se se stejně smýšlejícími katolíky, poněvadž jednotlivec i nejstatečnější, osamocený, nemnoho může proti nepřátelům mocným.*

Přidáme se k ostatním bojovníkům pro Boha, kteří opatření jsou vším, čeho k dosažení vítězství nad světem i d'áblem jest třeba. A které jsou ty potřeby?

a) *Neohrožený vojevůdce.* O toho se nám postaral sám Spasitel, když Petrovi slavně prohlásil: »Ty jsi Petr (skála), na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« (Mat. 16, 18.) Právním dědicem Petrovým jest právě vládnoucí Pius XI., jenž Církev řídí s nástupci svatých

apoštolů, biskupy a s kněžími jim podřízenými. Vítězství Církve Páně jest tak zabezpečeno. Po tři sta let tekly potoky, krve vyznavačů Kristových; ukrutný císař Dioklecian zval se již chlubně »zničitelem křesťanství«; ba dali si ukrutníci raziti i peníze s nápisem »po vyhubení křesťanstva«; ale nezvítězili ani oni ani pozdější bludaři a jiní násilníci a zůstala věčně pravdivými slova Bohočlověka » *ani brány pekelné Církev mou nepřemohou!*« Rozkotaly za devatenáct věků křesťanských veliké říše; vyhynuly slavné rody panovnické; zmizeli krutí nepřátelé Církve dřívější všichni; ale Církev katolická, jediná církev Spasitelova, stojí a přečká i všechny své nepřátele až do skonání světa!

Když nastává bouře na moři, a to nebezpečná, svolává kapitán lodi všechno své mužstvo na palubu, aby jeden každý, starý, mladý, pomáhal, kde může, aby úsilím společným zabráněno bylo škodám i záhubě. A tak i velitel lodič-

ky Kristovy v bouřích nynější doby, zve všechny vyznavače jeho k společnému vítězství — *Akcí katolickou.*

Ano, církve Páně nezahyne až do skonání světa; ale *zahynouti mohou jednotliví členové její, když povinnosti k Bohu a Církvi řádně nekonají!*

Další potřebností k vítězství jest:

b) *v í t ě z n ý p r a p o r.* Bojovníci světští rádi shromažďují se kolem starého praporu, jenž na sobě nese patrná znamení, že při něm již oni nebo druhové jich krutě se potýkali, ale i zvítězili. A takovým slavným, vítězným praporem jest nám *k ř í ž*, pod nímž již nesčíslní spoluvěřci naši zvítězili, poněvadž při něm neviditelný stojí sám ukřižovaný Spasitel, jenž prohlašuje: *»Nebojte se!«* (Luk. 12, 32.) *»Aj, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.«* (Mat. 28, 20.) Jste mými vykoupenci za velikou cenu (I. Kor. 6, 20.) Jest to proto mou *čestnou povinností*, abych byl pomocníkem vašim k ví-

těžství. Dopustil jsem i za života pozemského bouři na moři, takže se lodička apoštolů mých přikrývala vlnami, abych naučil je, s naprostou důvěrou spoléhati na mne; ale když jsem viděl hodinu svou, vstav ze spánku, přikázal jsem větrům i moři a stalo se ihned utišení veliké! (Mat. 8, 24-26.) Tak i dopouštím posud i na jednotlivce i na celou Církev bouře, ale zjednám i pokoj, až uvidím hodinu svou. Chci však vašeho pokoření i vašeho spolupůsobení při bouři, abych mohl jednou odplatiti za důvěru vaši ve mne, za námahy, oběti vaše pro mou čest. Nezhyne v bouři, leč *»Kdo není se mnou — proti mně jest!«* (Mat. 12, 30.)

O vítězné moci kříže Spasitelova přesvědčil se římský císař Konstantin, když r. 312. v čele svých vojsk postavil mohutný prapor, na němž byl kříž s nápisem: *»V tomto znamení zvítězíš!«*, jak k tomu byl vybídnut zvláštním zjevením s hůry. I vybojoval slavné vítězství,

zničil moc mocného pohanského protivníka svého a získal celou obrovskou říši římskou pro sebe. —

Jest nám lidem vlastní, že snadno napodobujeme, co jsme viděli činiti jiné lidi, ať již to chvalné bylo nebo nebylo. K vítězství napomáhají tedy také:

c) *příklady vítězných bojovníků*, horlitelů neohrožených pro čest Boží, pro blaho vlastní, i pro blaho blízních.

aa) Takovými vzory pro nás jsou *svatí mučedníci*, kteří pro čest Božského mistra obětovali všecko, čím na světě vládli, vzdavše se i života. Tak apoštolové Páně Petr, Ondřej, Filip následovali ho až ve smrti na kříži; Jan Křtítel, Pavel položili hlavy své pod sekeru katovu; biskup Polykarp, zhynul na hranici; biskup Ignác pohřben v tlamě šelmy; biskup Vojtěch ubit jest vesly; Jan Nepomucký utopen ve Vltavě; Jan Sarkander domučen v žaláři; jáhen Štěpán byl ukamenován; jáhen Vavřinec upe-

čen na rožni se žertem na jazyku, po-
něvadž vnitřní žár lásky jeho k Spasiteli
byl horoucnější než žár ohně, který
stravoval tělo jeho. Václav byl ubodán;
Vít na skřipci roztrhán.

A mezi mučedníky shledáváme neto-
liko muže statné, službě Boží zvláště
zasvěcené, ale i ženy, *ba i děti*. Tak
Anežka římská byla třináctiletá, když
umřela v rozpálené kolébce; v stejném
věku sřata byla Martina; Agata zemře-
la po hrozných mukách v žaláři; Kate-
řina byla v kolo vpletena; mladé matky
Perpetua a Felicitas roztrhány jsou od
zdivočilých krav; Ludmila uškrcena;
Agapit patnáctiletý a Pankrác čtrnácti-
letý byli sřati; malý školák Tarsicius
umučen, že nedopustil zneuctění nejsvě-
tější Svátosti, s kterou vyslán byl k po-
silnění vězněných křesťanů.

bb) Jiní svatí zasloužili si korunu ví-
tězství *jinými oběťmi*, mnohdy citlivěj-
šími nežli krátké mučednictví. Tak bi-
skupově Ambrož, Augustin, Karel Boro-

mejský, František Sáleský po léta potírali pohanství i bludařství; řeholníci a kněží Dominik, Tomáš Akvinský, Antonín Paduanský, Kapistran, František Xaverský, Jan la Salle získali si nehy-noucích zásluh učením; poustevníci Pavel a Antonín, Benedikt, František Serafínský, Prokop přivedli bezpočetné duše k Bohu svým příkladem kajícínosti a pracovitosti; císař Jindřich II. s chotí svou Kunhutou zachovavše v manželství panictví, stali se vzory zdrženlivosti a svaté čistoty; král Štěpán uherský změnil korunu pozemskou za korunu nebeskou, svou nadměrnou štědrotou. Ivo vybojoval si korunu nebeskou jako právní zástupce;

cc) Ba v řadě světců a světic nebeských nacházíme zástupce i ze *stavů nízkých, na světě mnohdy i opovržených*. Jsou příkladně: Josef, pěstoun Páně, tesař; Baldomer, zámečnický; Eligius, zlatník; Bonavita, kovář; Hilar, provazník; Klement, pekař; Konstantin, mly-

nář: Krispín a Krispinian, obuvníci; Martin, krejčí; Porfyrius, sedlář; Florus, kameník a stavitel; Sever, tkadlec; Amos a Baylon Paschal pastýři; Eliáš otrok; Goudnet, kostelník; Hereš Vavřinec, kuchař; Jindřich, nádeník; Lubomír, stokař; Martinian, strážník; Maurus, žoldněř; Ondrák, vozka; Julie, otrokyně, Notburga, hospodyně; Blandina, Kristina, Perla, Zita, služky.

Ano mezi nebešťany, jež nám *dobrý Bůh skrze zázraky označil a za vzory postavil*, jsou lidé všech stavů. Panovníci, vojevůdci, úředníci, učenci, umělci, obchodníci, řemeslníci, dělníci, služebné až do kajících lotrů a dobrovolných žebráků. A kdybychom otázali se kteréhokoli z nich, kterak si své věčné slávy zasloužil, odpověděl by každý stejně: *»S pomocí Boží snažil jsem se vůlí Boží plniti, pro čest Boží a blaho své i svých bližních se obětovati, a to právě v tom stavu a v těch povinnostech, do kterých mne prozřetelnost Boží uvedla.«*

Všichni konali věru právě to, co nazývá Pius XI. *Akcí katolickou!*

dd) A nejsou mezi nebešťany *toliko ti, které Bůh* ve své prozřetelnosti skrze zázraky označil, aby příkladným životem svým svítili nám na cestě k věčnosti; ale odplatu nebes slíbil a i udělí všem, kdo se svěřenými sobě hřívami zde na světě pro jeho čest a slávu hospodaří (Mat. 25, 16.), ať již v kteroukoli hodinu do díla nastoupili. (Mat. 20, 14), jen když až do konce věrně vytrvali. (Mat. 10. 22.) Píše zajisté miláček Páně sv. Jan ve »Zjevení« svém: (7, 9 až 10.) »*Viděl jsem (v nebi) zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů a jazyků, ani stojí před trůnem a před* — Beránkem, odění v roucha bílá, a mají palmy v rukou svých; a volali hlasem velikým, řkouce: Spása Bohu našemu, jenž sedí na trůně a Beránkovi.«

Tedy i nám všem jest *cesta k nebi*

volná. Ale k vítězství konečnému třeba nám posléze ještě

d) *podřízenosti pod vůdce.* Ve válce světské jen vojevůdce má přehled všech poměrů, jež by mohly mu k vítězství nápomocnými býti anebo porážku mu připravit, a musí žádati, aby jeho podvelitelové plnili rozkazy jeho; důstojníci, podvelitelové pak musí se toho Spasitele neviditelného, žádá ode níci přesně plnili, co jim nakázáno. Kdyby každý chtěl bojovati jen podle své hlavy, porážka celého sboru válčícího byla by nezbytná.

A podobně jest v duchovním boji. Jednotlivec nemůže vždy věděti a chápati, oč nepřítel usiluje; a proto vrchní vojevůdce náš, viditelný zástupce našeho Spasitele neviditelného, žádá ode všech svých podřízených, *aby při Akci katolické podřizovali se vedení svých duchovních pastýřů*, jichž povinností jest ovečky Kristovy na cestě spásy vésti a opatrovati; ale také proto, aby ta-

kovýmto svým přičiňováním řady jejich doplňovali a posilovali.

Všechny pak bojovníky ve zlověstných poměrech naší doby pojiti má *nezdolná láska společná*, jakou se vyznamenávali naši přátelé v nebesích, když ve světě pro čest Boží se obětovali, takže staří pohané se jim podívovali, říkajíce: »*Vizte, jak se křesťané navzájem milují!*« a touto láskou oslnění pak sami sladké jho Páně na se přijímali. Takto staří křesťané svým příkladem i beze slov stávali se příčinou nápravy a spasení mnohých. A láska Kristova jest posud *magnetickou silou*, jež tisíce tisíců duší lidských po celém, širém světě, denně přivádí na cestu spásy.

V bojích pozemských, světských bývají vítězi i poražení; v bojích duchovních, v akci katolické, není poražených. Nebo kdybychom při zápolení s nepřáтели Božími i veliké škody na statcích svých utrpěli, ba jako mučedníci i život

svůj ztratili: nebudeme přece poraženi, poněvadž poraženým jest jen ten, kdo ocitl se v plné moci nepřítele svého; nikoliv však ten, *kdo se srdcem svým upevněn jest v nebesích*«, učí sv. Augustin. (Com. Doctor.) V nebesích jest zajisté král náš, jenž k bojům našim přihlíží; nás při nich chrání, naše oběti nám odplatí, jsa od věků *v í t ě z n ý m l v e m z p o k o l e n í J u d o v a.*« (Zjev. 5, 5.)

5. Nuže tedy *hlavy vzhůru!*

a) Slyšme *zlatá slova svatého apoštola národů*, jež napsal *Efeským* v kapitole šesté a jež výborně se hodí i na poměry naše. Píše zajisté:

»*S y n o v é* (a dcery) *poslouchejte rodičů svých v Pánu* (jak se na křesťany sluší — ne z bázně, ale z lásky ke Kristu) *nebo jest to spravedlivé* (ježto rodičové jsou po Bohu našimi největšími dobrodinci.).

A vy otcové (a matky) vychovávejte.

(dítky) - *v kázni a v trestání Páně* (čili v potřebném napomínání, trestání, aby z nich vyrostli dobří křesťané — tedy ne podle ducha času a zdání vychovatelů nevěreckých, ale podle nařízení Pána Boha.).

Služebníci buďte poslušni pánů tělesných jako Krista (v upřímnosti) sloužíce jako Pánu a ne lidem. — A vy páni též také číňte jim (blahověli).

(Všichni) oblect se v (celé) odění Boží, abyste mohli státi proti úkladům ďáblovým. Neboť není bojování naše (toliko) proti tělu a krvi (proti pouhým lidem), ale proti knížatům a mocnostem, proti duchovním zlostem v povětrí (zloduchům). Proto vezměte odění Boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem dokonale státi. — Stůjte tedy, majíce podpásána bedra svá pravdou a oblečení jsouce v pancíř spravedlnosti, (to jest: připravujte se, abyste pravdy Boží vždy lépe poznávali a po-

dle nich spravedlivě živi byli), *obuté majíce nohy přípravou evangelia* (totiž ochotností ke kázání evangelia), *kterým byste mohli všechny ohnivé šípy nešlechtníkovy uhasiti. A vezměte přilbu spasení* (ochraňte hlavy své naději na spasení), *a meč ducha, jenž jest slovo Boží.* (A když takto sv. Pavel byl bojovníka Božího opatřil všelikou zbrojí duchovní, dodává, že všelikého úspěchu docíliti lze toliko s pomocí Boží, říká:) *Všelikou modlitbou a prosbou, modlíce se každého času v duchu a v tom bedliví jsouce se vši ustavičností a prošením za všechny svaté i — z a m n e!*« (učitele vašeho, vůdce vašeho.)

Ano! tak tomu chce učitel národů, tak tomu chce i vojevůdce náš, když vybízí k Akci katolické! *Modlete se za své pastýře duchovní a pomáhejte jim v bohubilém snažení!* Co tu příležitosti k rozšiřování království Božího! V potřebách duchovních i tělesných! A zú-

častňovat se může kde který horlivý ctitel Boží, když Hospodin i »z úst maličkých může sobě získat a dokonat chválu.« (Žalm. 8, 3.)

Tedy s pomocí vpřed — pod velením zástupců Božích — pro čest a chválu Boží — podle Akce katolické!

*

Co velikého i při skrovných prostředcích lze i prostému křesťanu vykonati v Akci katolické a při zbožném vpravdě životu, jako v zrcadle jeví se z případu:

b) Dne 25. března 1930 ve Freiburgu Badenském zemřela řeholní sestra **Marie Berchmansová**, narozená 24. května 1875, jako dcera obecního starosty Vogta ve vsi Ebnetu u Freiburgu. Ztrativši již v osmém roku věku svého oba rodiče, dána jest na vychování ctihodným řeholnicím. Tam připravila se k hodnému přijetí svátostí a věnovala se hlavně hudbě a cizím jazykům; těchto vědomostí později výborně využítko-

vati dovedla, když sama řeholnicí se stala. Tehdy umínila si věnovati život hlavně *duším dítek*.

I shromažďovala je ráda kolem sebe, vycházela s nimi do Boží přírody, *vypravovala jim o divech mocnosti Boží a nebo poučné příhody ze života a snažila se především připravit je vždy k hodnému přijetí svátostí!* Proto s nimi se modlila i zpívala, a shromažďovala je i *k cvičení duchovním*.

A neopouštěla svých milých chovnek, ani když z ústavu výchovaciho vystoupily. Horovala zejména o to, aby občas opět kolem ní se shromažďovaly *k duchovním cvičením*.

Veškeru péči věnovala tomu, aby jim získala zvláštní *dům exerciční*, čili dům pro duchovní cvičení. *Starala se jim o noclehy, potraviny, duchovní čtení, zbožné kazatele, opatrné zpovědníky, i o zvláštní podpory pro chudobné.* I bylo jí nejvyšší slastí, mohla-li některou *zbloudilou ovečku Božskému Pastýři*

zpět uvést. Mnoho set, ba tisíce panen a později i paní uctívaly ji s vděčností jako svou duchovní matku.

Sestra Berchmansová nepřestala však ani na tom, aby jen své okolí zušlechťovala a k Bohu vedla; snažila se *získati duše i ve vzdálených krajích mezi posavadními pohany.* Snažila se v čas zimní získati dívky k tomu, aby rozličnými pracemi vypravily zvláštní *výstavu misijní,* v které na odiv vystavěny byly jich rukama zhotovené prádlo pro kostely, rozličná roucha obřadní, šatečky pro malé novokřtence, pestré částky oděvu pro černochoy a podobné věci, jež pak zaslány byly misionářům. K tomu přidaly i *sbírky upotřebených známek poštovních, sbírky pohlednic, bedny staniolu i špiček od doutníků;* což vše putovalo třebaš do Číny anebo Japonska, odkud pak přicházely díky od pracovníků apoštolských a prosby za další dárky.

Zvláštní snahu věnovala Berchman-

sová rozšiřování úcty k *Božskému Srdci Páně*. Rozšiřovala sama, kde mohla, časopisy úctě té svědčící a získala i četné pomocnice, jež její sklady roznášely do celého okolí. Z úcty k Božskému Srdci pečovala i o *potřeby nových kněží*, než do duchovní správy nastoupili, když vlastních prostředků k zařízení svému neměli, ukládajíc jim, aby všude snažili se *řádky slavně zasvětit Srdci Páně* tak, aby On byl králem jich.

Takto vše pro Boha konajíc a všechny síly na rozšíření úcty jeho obětujíc, posléze obětovala jemu i život svůj; a přijavši svátosti umírajících, dokončila dílo života svého jako *apoštolka skutkem i slovy pro větší slávu Boží!* Tak vypravuje Sendbote d. g. Herzens 1931 č. 8.

Končím slovy, jež vyslovil Spasitel fariseovi, který byl pochválil milosrdného Samaritána: *»Jdi i ty čiň podobně!«* (Luk. 10, 23—37.)

OBSAH

Předmluva	5
I. V čem záleží život vnitřní?	11
II. Kterak lze konati modlitbu rozjímavou?	19
III. Jsou tři cesty modlitby rozjímavé	33
IV. Jsou tři jiné způsoby obcování s Bohem	57
V. V čem záleží činnost čili akce katolická?	71